СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXVII. Ч. 124. Джерзи Сіти, Н. Дж., вівторок, 28. травня, 1929. VOL XXXVII. No. 124. Jersey City, N. J., Tuesday, May 28, 1929. THREE CENTS.

ОСЯГНЕНО НОВИЙ РЕКОРД ЛЕТНИЧОЇ ВИТРЕВАЛОСТИ

„ФОРТ ВОРТ" ЛІТАВ СІМ І ПІВ ДНЯ. ОКОЛО 30,000 ЛЮДЕЙ ВИТАЛО ПОБІДНИХ ЛЕТУНІВ, АЛЕ ВОНИ НЕ ЧУЛИ ОПЛЕСКІВ, БО ПОГЛУХЛИ.

ФОРТ ВОРТ, Тексас, 27. травня. — Вчора в годині 6.05 вечером (літній східний час) злетів на землю літак „Форт Ворт". Зіпсувався йому пропелер і тому було небезпечно довше літати. Літак перебув у воздусі 172 години, 31 мінут і 10 секунд. Тим чином побив усі дотеперішні рекорди щодо витревалости. Літав один день довше як „Квесчен Марк".

Коли літак злітав на землю, ждала на нього велика маса людей. Яких 30,000 цікавих рушило в сторону літака. Поліція була безсильна. Ціла площа була мокра, але й болото не стримало людської цікавости. Ніхто не зважав на те, що черевики й одіж обхляпані болотом, а кождий хотів побачити воздушних героїв: Робинса і Келлі. На летунів ждали їхні жінки. Товпа піднесла жінки догори й на руках і плечах понесла їх до літака. А летуни придивлялися тому всьому й не знали, що казати, бо були перетомлені й нічого не чули, бо вічний шум пропелерів і моторів їх приголомшив.

Вони забажали в першу чергу обголитися, бо за тиждень повиростали їм уже добрі бороди, а потім пішли відпочати. По відпочинку возьмуться до опису лету для ґазет і підписування ріжних контрактів до водевілів і театру рухомих образів. А вже пізніше будуть обраховувати зиски, які матимуть зі свого летунського рекорду.

КОШТИ ТРАЦЬКОГО СТРАЙКУ.

НА ЗАГАЛ ВИНОСИЛИ ОКОЛО $500,000.

ЕЛИЗАБЕТТОН, Теннесі, 27. травня. — Фабриканти і робітники почали обчисляти втрати, спричинені 50-дневним страйком. Кождий день страйку коштував около $10,000. Страйкарі втратили на заробітній платні $210,000. Стейт удержував військо для вдержання порядку, а кошти війська виносили $1,000 денно. Мале місто Елизабеттон держало спеціяльну поліцію й видало на ту ціль $25,000.

Страйк має бути на укінченню. На разі годі ще про це дефінітивно говорити, бо серед робітників панує велике незадоволення і напруження.

МЕКСИКО Й АМЕРИКАНСЬКІ ДОВГИ.

НАДІЮТЬСЯ, ЩО МОРРО ПЕРЕКОНАЄ ВАШИНГТОНСЬКИЙ УРЯД, ЩО НЕ ТРЕБА НАТИСКАТИ НА СПЛАТУ ДОВГІВ З БОКУ МЕКСИКА.

МЕКСИКО СИТІ, 27. травня. — До виїзду американського амбасадора Двайта Морра до стейтів привязують велику вагу. Мексиканський уряд є тої думки, що Морро представить департаментови стейту важку внутрішну боротьбу, котру довелося видержати мексиканському урядови в звязку з повстанням, яке коштувало около $50,000,000.

Разом з тим Морро переконає Вашингтон, що треба бути супроти Мексика під сю пору потурливим у стяганню довгів.

ПРОМИСЛ ЗРОСТАЄ.

ВАШИНГТОН, 27. травня. — Федеральна Резервова Рада подає, що в квітні осягнено найвищий рекорд щодо числа занятих у фабриках робітників і висоти виплаченої заробітної платні.

ПОМИНАЮТЬ ПОГИБШИХ.

А ИНШІ ВИСТУПАЮТЬ У ПРОПОВІДЯХ ПРОТИ ТИХ ПОМИНКІВ, БО ВОНИ НАГАДУЮТЬ ВІЙНУ І ПІДДЕРЖУЮТЬ ВОЄННОГО ДУХА.

НЮ ЙОРК, 27. травня. — З приводу наближаючогося свята Квітчання Гробів віддано в Сентрал Парку пошану вояцям, що поляґли в еспанській, цивільній і світовій війнах. Мейор Вокер виголосив довшу промову, в якій підніс Американський Легіон, котрий уявляє собою ідеольогію американського жовніра.

В численних протестантських церквах виголошено на тусаму тему ріжні проповіди, в яких на загал постановлено неґативно до самого свята. Пастори твердили, що це свято піддержує мілітаризм і приносить більше зла як добра, що воно благородне, коли його брати з сентиментального боку, а лихе, коли глядіти на нього з точки консеквенцій, які воно потягає за собою. Пастори виступали проти війни і проти цього, щоб далі толерувати це, щоб людей вживали на гарматнє мясо.

ЦУКОР ОСНОВА ІСТНУВАННЯ КУБИ.

ВАШИНГТОН, 27. травня. — „Фарен Палісі Ассосіейшен" подає, що нове цло на цукор з Куби, яке конгрес задумує тепер ухвалити, відобється на заграничній торговлі Куби. Вже попередна підвишка цла зредукувала значно експорт американських товарів до Куби, а тепер той експорт зменшиться ще більше, бо населення не має гроша. Експорт цукру до Америки знову зменшиться, а тимсамим зменшиться й імпорт американських товарів.

СПОРТ ОБЄДНУЄ.

САНТІЯГО, Чіле, 27. травня. — Загально признають, що напруження між Чіле і Перу ослабло в останних часах з приводу спортових ігрищ, в яких взяли участь представники Арґентини, Перу, Болівії і Чіле. Ігрища викликали такий сентимент, що Чіле і Перу могли серед тої атмосфери закінчити свій довгий спір в справі Такни й Арики.

СТУДЕНТИ СТРАЙКУЮТЬ.

У державнім університеті в Мексико Сіти заведено місячні іспити, проти яких студенти запротестували. Інтервенювала поліція. В боротьбі з поліцією смертельно ранено двох студентів. Сам президент Хіль ладнить конфлікт і відбуває з студентами конференцію.

УНИКАТИ ЗВОРУШЕННЯ.

В одним німецьким місточку стався недавно такий трагічний випадок. Одна пара старушків мала обходити золоте весілля. Тому, що в місточку їх знали і любили, вибралася в день їх свята орхестра під їх хату і заграла їм „многая літа". Цей доказ пошани так зворушив старушку, що вона дістала атаку серця і вмерла. Її чоловік знова не перенявся смертю жінки і незадовго теж помер.

ВАРСТАТ ДЛЯ НАПРАВКИ ЗЛОМАНИХ СЕРЦЬ.

Пані Фултон у Лондоні дала ще один доказ того, що гроші валяються на дорозі, як тільки чоловік уміє їх підняти. Вона повідомила публику, що отворила сальон для лічення зломаних жіночих і мужеських серць. Вона сама називає себе „лікарем любови". В дійсности заслужила вона собі мабуть цей титул, бо її мешканя облягають сотки „хорих на любов" чоловіків і жінок. Пані „доктор" одержує щоденно стільки гонорару, що панове товариші з инших факультетів вже завидують їй цього. Коли так дальше піде, то вона буде приневолена поширити свій варстат для направки зломаних серць і приняти кілька помічників.

ПРИЯТЕЛЬКА ЩУРІВ.

Одна лондонська пані залюбилася в щури й годувала їх найліпшими присмаками. Ця обставина причинилася до величезного приросту щурів, так, що околичне населення звернулося до уряду о поміч, якої уряд удлив. Пані почуває себе тепер цілком нещасливою. Вона не може зрозуміти, як то можуть люде бути такі жорстокі й не любити таких чудових і розумних звірят. Що та пані-дивачка добре дбала про щурів, видко з того, що знавці видали одноголосно однакове свідоцтво. Вони твердять, що так добре відгодованих щурів у своїм житю ще не бачили.

МАЄШ ДОСИТЬ?

Варшавський суд розглядав недавно скаргу Зовчикової, жінки селянина з підваршавського якогось села, яка оскаржувала чоловіка, що той хотів її смерти. Було це так: Зовчик і Зовчикова побралися давно, але хоча як Зовчик домагався, щоб жінка записала на нього свій ґрунт — то вона того не хотіла. З тої причини обоє сварились, а коли жінка не уступала, — Зовчик одного дня так розлютився, що затягнув жінку до керниці і кинув її туди. Води в керниці було небагато — але бідна жінка мусіла стояти по шию в воді, а на всі її крики, яких зрештою з глибокої керниці не було чути на село — питався Зовчик: Маєш досить? Врешті сусіди нещасну витягнули, а та подала скаргу на мужа до суду. Суд станув на становищі, що муж не має права мочити жінку в воді і Зовчикови дісталося півтора року тюрми.

КОНЦЕСІЯ НА МЕРТВЕ МОРЕ.

Жид інжінир, Мойша Новомейський, одержав від уряду Палестини концесію на експльоатацію Мертвого моря. Він ще з 1921 року старався дістати цю концесію, щоби видобути з води цього моря необчислимі багацтва, заховані в ріжних солях та мінералах, що є розпущені в його воді.

ВІДКУСИВ ЖІНЦІ НІС.

Іван Константінеску з Букарешту мав за щось то відсидіти кілька років тюрми. Жінка його не хотіла ждати так довго і почала старатись о розвід. Перед кількома днями цей Константінеску приступив нагло до жінки, обняв її і заки йому могли перешкодити — відкусив жінці ніс. Очевидно розправу мусіли з цього приводу на деякий час відложити.

ЧЕРЕЗ ГОРІВОЧКУ.

Пендрас, сторож в одному шибі в Сосновцу, впився так, що прийшов до хати і як довгий простягнувся на підлогу до сну. В сні зачіпив він ногою залізну піч і та звалилася на нього, повна жаріючого вугля. Нещасний пияк не мав сили піднятись і згорів зовсім.

ЧЕРЕЗ ЗАЯЦЯ.

В місцевости Шульц у Німеччині ловив один селянин заяця і коли той сховався в нору — почав її розкопувати. По якімсь часі докопався він до печері, в якій було 80 кістяків і богато золотих старих грошей. Гріб цей розслідили і кажуть, що він походить ще з римських часів.

УКРАЇНСЬКІ ОКРУГИ В РОСІЙСЬКІЙ РЕПУБЛИЦІ.

Росошанська, Острогозька, Білогородська, Борисоглібська та Льговська округи російської радянської републики мають значний процент українського населення. Наприклад, в Росошанській окрузі є 80 проц. Українців. Дотепер не було там українських шкіл, ані не був українізований адміністраційний та кооперативний апарат. Недавно російський уряд намітив українізувати згадані округи.

Повна українізація затверджена на росошанську округу, в инших округах будуть українізовані райони, в яких Українці відсотково переважають. Українізація почнеться 1-го серпня 1929 р. і має бути закінчена в 1930 р. Головна увага буде звернена на початкові школи.

ЗАМОВЛЕННЯ НА ОСИ.

Кілька літ тому спровадили були до полудневої Африки дерево евкаліпт з Австралії, яке надається дуже на будівельний матеріял, і почали його скрізь садити. Та наразі кинулися на молоді гайки того дерева хроби та хрущі і стали його нищити. Плянтатори довго думали, як лихови зарадити, ломили собі голови і врешті придумали. Довідалися вони, що є така оса, яка і сама хрущів поїхає і самичка її складає яєчка, вишукуючи та пробиваючи кору дерева, в тіло їх червяків. Почали отже посилати до Австралії замовлення на оси. І тепер ції кораблі везуть величезні ладунки тих комах, якими сподіються опікуни евкаліпту вигубити всіх шкідників.

БІЛИЙ КРУК.

Міська рада Вильна признаватиме що два роки нагороду в 1,500 зол. за найкращий літературний твір білоруською мовою, литовською або жидівською. Є це перша в Польщі літературна нагорода призначена якимсь містом для творів написаних мовою т. зв. національних меншостей.

МОЛОДЬ У ДОБІ КІНА.

Цими днями напав у Тернополі на вчителя Сакалюка якийсь молодець, що хотів його ограбити. Вчитель мав саме тоді при собі більше грошей. Поранивши вчителя якимсь гострим знаряддям, молодець утік. Тепер виявилося, що ним є 20-літній ґімназист VI. кл. III. державної ґімназії Михайло Григель, що мешкав у бурсі „Товариства Школи Людової". Григель признався до нападу і до того, що хотів добути більше гроша. Можна уявити собі заголовки і коментарі українoжерної преси, якби Григель був не Поляком, а Українцем!

З ЛЮДСЬКОГО ЗВІРИНЦЯ.

У Варшаві засудили на... тиждень арешту жінку інжініра Рихлінську за те, що вона... роками знущалася над служницею, побиваючи її, виганяючи на мороз голою, заморюючи голодом. — В околицях Мкиська Мазовецького арештували недавно пройдисвіта Станіслава Вечорковського, який убив троє людей, знущаючись над ними своєрідним способом — пробивав їм вуха деревляним клином.

САРА З ЛОДЗІ ГРАФОМ.

На німецькім кордоні придержала польська поліція молодого панка, що мав пашпорт на імя графа Оскара Ґрот-Ґалевського. Це прізвище було дуже відоме минулого року серед „золотої молоді" в Варшаві, де граф гуляв і пив у товаристві легких дам не раз і не двічі. Коли на кордоні оглянули графа аж до сорочки, щоби побачити, чи не займається контрабандою, виявилось, що це — жінка, Сара Бріблят з Лодзі. Арештували її як контрабандистку кокаїни та шпигунку.

НОВИЙ ЧУДОВИЙ МЕТАЛЬ.

Недавно винайдено новий металь, який названо „абарітом". Це є спеціяльна сполука платини, кобальту й германію. Досвіди з цим металем, переведені в Лондоні та Ню Йорку, показали, що цей новий металь 200 разів чутливіший на магнетичні впливи, ніж сталь. Радіоголосники, збудовані з абаріту, мають таку силу, що віддають навіть шум крил мухи. А злучені з стетоскопом, інструментом, що віддає удари серця, ці голосники передають силу ударів серця так голосно, якби це були удари парового молота. Таким чином абаріт без сумніву знайде велике примінення в радіофонії.

ЗЛОДІЙСТВА БЕЗ КІНЦЯ ТА МІРИ.

„Лупта" подає, що в фінансовій адміністрації в Констанці (Румунія) відкрили великі злодійства. Проти винних виточено слідство. В букарештенській фінансовій адміністрації викрили злодійства на сотки міліонів. Це лише перша вістка, тому, що слідство щойно почалося.

КАТЕРИНОСЛАВ ЗАЛИТИЙ ВОДОЮ З ТРІСНУВШОЇ РУРИ ВОДОТЯГУ

УТОПИЛОСЯ 20 МЕШКАНЦІВ МІСТА. ТИСЯЧІ ОПИНИЛИСЯ НА ВУЛИЦЯХ БЕЗ ПОМЕШКАНЬ. СОТКИ ХАТ ЗАЛИТІ ВОДОЮ.

МОСКВА (СССР), 27. травня. — В українському місті Катеринославі сталася повінь від тріснувшої рури водотягу. Потоки води залили нижчу дільницю міста. Всі перші поверхи будинків залиті водою. Досі налічено 20 трупів, загинувших у своїх помешканнях та на вулицях. Більше сотки будинків підмиті водою й зруйновані. Тисячі мешканців лишилися без даху над головою. Шкоди обчисляють на сотки тисяч рублів.

Ратункову акцію ведуть всі війська та пожежні команди міста Катеринослава. Міська влада зорганізувала допомогову акцію голодуючим жертвам повені.

ПЕРША ЖИДІВКА.

У ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ ЦЕНТРАЛЬНИЙ ВИКОНАВЧИЙ КОМІТЕТ ПЕРШИЙ РАЗ ВИБРАНА ЖИДІВКА.

МОСКВА (СССР), 27. травня. — Перший раз до верховного органу України вибрана жінка-Жидівка. Це є панночка Ґолда Ліс. Вона родилася в Польщі в місті Лодзь, звідки десятилітною дівчиною переїхала зі своїм батьком до Києва. Тепер вона має 30 літ.

ПО ШЛЯХУ ЛЕНІНА.

РИКОВ ЇДЕ ЗА КОРДОН ЛІЧИТИСЯ ДО ТОГО ЛІКАРЯ, ЩО ЛІЧИВ ЛЕНІНА ПЕРЕД ЙОГО СМЕРТЮ.

ПАРИЖ (Франція), 27. травня. — В російських комуністичних колах стало відомо, що голова ради камісарів СССР Риков скоро виїздить за кордон лічитися. Він поїде до Німеччини, щоби піддатися лiченню професора Клемперера, який лічив Леніна підчас його тяжкої хвороби.

Становище голови совіта комісарів РСФСР займе приятель Сталіна М. Сиров-Сирцов.

„РОТЕ ФАНЕ" ЗНОВУ ПРИПИНЕНА.

БЕРЛІН (Німеччина), 27. травня. — Комуністична ґазета „Роте Фане", що була припинена поліцією на три тижні підчас травневих заворушень в Берліні, знову припинена на 4 тижні. Відновившись, почала вона стару пропаганду збройного повстання проти републиканськo-демократичного уряду в Німеччині.

ПОЖЕЖА НА ПАРОПЛАВІ.

ФРАНЦУСЬКИЙ ПАСАЖИРСЬКИЙ ПАРОПЛАВ СИЛЬНО УШКОДЖЕНИЙ ОГНЕМ. ОГОНЬ НАРОБИВ ШКОДИ НА КІЛЬКА МІЛІОНІВ ФРАНКІВ.

ПАРИЖ (Франція), 7. травня. — Французький пароплав „Русіліон", що плаває між французьким портом Бордо та Ню Йорком, сильно погорів. Коли він уже готувався приймати пасажирів, що мали на ньому їхати з Франції до Америки, з невідомої причини в каютах III кляси виникла пожежа.

Не зважаючи на те, що на боротьбу з вогнем були кинені всі портові пожежні сторожі, вогонь так ушкодив пароплав, що треба буде довшого часу, щоби його направити. Шкоди обчислені на кілька міліонів франків.

ТАК, ЯК МУСОЛІНІ ХОЧЕ.

ІТАЛІЙСЬКИЙ СЕНАТ ЗАТВЕРДИВ ДОГОВІР ІТАЛІЇ З ВАТИКАНОМ.

РИМ (Італія), 27. травня. — Сенат затвердив договір, підписаний Мусолінієм з Ватиканом. За договором голосувало 315 сенаторів, а проти нього 6.

Мусоліні в своїй промові підкреслив, що цей договір не значить, що „Італія ватиканізується, або Ватикан італізується", а це лише договір двох рівних сторін.

Тепер треба ще чекати на ратифікацію цього договору італійським королем та папою, а тоді він вже стане правосильним.

ЗНОВУ МОСКВА.

МОСКОВСЬКІ КОМУНІСТИ ПІДТРИМУВАЛИ ГЕНЕРАЛА ФЕНҐА ПРОТИ НАНКІНСЬКОГО УРЯДУ.

ШАНҐАЙ (Китай), 27. травня. — Націоналістичне правительство Китаю дістало документи, з яких видно, що виступ ґенерала Фенґа проти центрального уряду підтримувався московськими большевиками. Тепер китайське правительство оголосило генерала Фенґа зрадником.

Обидві сторони готуються до кривавих боїв, змобілізувавши армію понад 500,000 жовнірів.

АМАНУЛА ЇДЕ В ІТАЛІЮ.

СИМЛА (Індія), 27. травня. — Бувший падишах Афганістану Аманула виїхав до Бомбею зі своєю дружиною, трома братами та ближчими прибічниками. Звідти він думає виїхати на першім пароплаві, що попадеться йому, до Італії.

Але з його відїздом боротьба за трон падишаха не спиниться, бо в Афганістані вже появилися два нові кандидати на становище падишаха, які роспочали боротьбу з теперішнім деспотом Габібулою.

ЗЕМЛЕТРУС У ДАНІЇ.

КОПЕНҐАҐА (Данія), 27. травня. — Майже всю північну частину Данії навістив землетрус небувалої для цієї країни сили. Думають, що землетрус цей спричинив поважну шкоду населенню й можливо місцями зруйнував доми.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 8, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES; Three cents a copy.		ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.
З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Oorder
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.
Адреса: "SVOBODA". P. O. BOX 346. JERSEY CITY, N. J.

СВІЙ ПРО СВОЇХ

У кількох американських ґазетах появився публичний лист Льва Троцького до робітників Союза Соціялістичних Радянських Републик.

Очевидно, лист звертається проти теперішнього російського уряду зі Сталіном на чолі. Сьому урядови Троцький закидає наперед перфідну брехню. Мовляв, Сталін, Ярославський та їх компанія обріхують робітників Росії, представляючи Троцького й товаришів за заговірників проти Росії.

Закид Сталіна, що Троцький став аґентом буржуазії проти большевицького уряду, Троцький відвертає від себе та звертає на Сталіна. Каже він, що се Сталін співпрацює з буржуазною пресою, обкидуючи болотом колишніх співробітників Леніна. Розголошуючи перед світом, що співробітники Леніна збираються до воєнного нападу на Росію, Сталін мав зробити комуністам необчислиму шкоду.

Між закидами Сталіна проти Троцького визначне місце займає заява, що Троцький добровільно покинув большевицьку Росію. Троцький пятнує сю заяву як чергову брехню Сталіна. Троцький каже, що він не хотів покидати Росії, що він хотів остатися там, наражаючися навіть на арешт, бо він сподівався, що населення виможе на уряді його звільнення. Сталін однак умовився з турецькою поліцією та силою вислав Троцького поза границі краю.

Сталін зробив се на те, щоби перед світом виглядало, що се робітники або селяни вигнали з краю Троцького. Та Троцький каже, що вигнали його не робітники і не селяни, а бюрократи, що захопили тепер уряд Росії. Росією не править тепер уже ґрупа комуністичних ідеалістів-революціонерів, як се було за Леніна, а банда бюрократів, звязаних солідарністю привілеїв. На чолі сеї банди стоїть Сталін, людина злого характеру, який в усіх справах іде за добром власним, а не за добром мас або хочби своєї партії. Що він є таким, про се вже знав Ленін.

Для охорони власних інтересів ся ґрупа прогнала з партії всіх товаришів Леніна, що будували партію й орґанізували большевицький уряд у найтяжчі переходові часи. Ся ґрупа старається тепер захопити під свою владу не тільки комуністичну партію Росії, але й комуністичні партії по других краях.

Ось такий портрет комуністичного проводу малює той, що ту партію будував та її на вершок російської держави клав. Портрет певно не підхлібний. Але друга сторона теж малює Троцького з кривим ротом. Поки се мальованнє скінчиться, тяжко рішити, хто вірний портретист. Тимчасом можна хіба пригадати, що здорово думаючим людям уже здавна було видно, що на такому взаїмному шкальованню мусить скінчитися безконтрольна диктатура.

Василь Бобрів.

МОСКОВСЬКІ СТРАХИ

З кождим місяцем віддаль між червоними і чорно-білими Москалями у відношенню до України зменчується і вже тепер трудно найти ріжницю. Білі та чорні скорше зрозуміли небезпеку для Московії від відірвання України і тому не диво, що вже Денікин замісць союзу з Українцями, зачав ворожнечу. Червоніж, хоч і перші пішли війною, все таки були менчими ворогами супроти властивої України.

Тепер червоні готові назад відкликати свою тактику і вже зявляються перші ластівки такого бажання.

Переглядаючи „свободную" большевицькую пресу частійше, натикаєшся на алярмові доноси „рабкорів", яких правильніще булоби назвати „гавкорами". Бо писанина їх похожа іменно на гавкання, але часом подибаєш і цікаві річи, про які ці „гавкори" повідомляють своїх панів з затаєним страхом.

Правда, таких ґазет, котрі би мали своїх „сміливих" гавкорів, небагато, бо треба мати занадто багато довіря від червоних царів.

„Юний комуніст" в останній своїй книжці не жалував місця аж для десятьох своїх гавкорів, котрі в свою чергу не поскупилися на атрамент і написали аж десять доносів на Українців-самостійників.

Тоді, як місцеві закордонні гавкори всіма силами змагаються доказати своїм чисельним читачам, що на Україні ніхто не думає про самостійність, бо „гарно жити під Москалем", справжні „гавкори" инакше описують українську дійсність.

Отже один „гавкор" „Юного комуніста" зачинає, як звичайно, з інтелігенції, яка після його досліджень та спостережень зовсім не є „советською", і увляє з себе цілковиту безнадійність, бо... чекає на переміну влади. Якої? Другий гавкор відповідає.

„Націоналістичні та шовіністичні настрої на Україні, а зокрема на Київщині захопили усю інтеліґенцію та заможне селянство. Гаслом дня — „Центральна Рада". Камінцями, при допомозі яких створюється націоналістична ідеольоґія, є: автокефальна православна церква, українська література та театральні гуртки".

Покищо спинимося та постараємося заглянути в справжній змисл, висунутих гавкором причин зросту самостійницького руху на Україні під большевиками.

Певно і гавкор і Москалі дуже добре знають, що і автокефальна церква й література і хори і театри не повстали завдяки большевикам. Український театр передреволюційного часу не вступав теперішньому в художности, а хорова справа в руках Українців стоїть настільки високо, що треба було, очевидна річ, віків культури, щоби дати Кошиця. Спроба Москалів доказати Европі, що вони зробили щось більщого ніж Україна в хоровому ділі, провалилася, як не можна вже більше блискуче.

Все це доказує, що щось инчого криється під писаниною гавкора.

А це инче, є **похід проти Української Культури.**

„Українська церква — пише далі гавкор — є прикриттям петлюрівщини. Боротьба з „тихоновцями" дійшла до такого ступіня жорстокости, що український священик в уманському повіті спалив московську церкву.

В бердичівському повіті боротьба захопила населення цілого села, й т. д."

Отже стає цілком ясно. Спочатку церква петлюрівська, потім література, хори, театр, а нарешті й мова.

Власне те, що робили царі, що чинив Деникин. Ні для кого не є таємниця, а тим більше для большевиків, що Україна остання покинула отверту боротьбу, що вона ще в 1923 році кипіла повстаннями та що культурні установи на Україні ведуть велику інтензивну й видатну працю. Тому то не диво, що московському гавкорови Україна не подобається.

Далі з кореспонденції виявляється, що революційний театр не находить відгуку в Українців, що нереволюційні твори борються з революційними, а село отверто стало по боці українського національного театру.

Але гавкора більше всього турбує українська пісня, „націоналістичний зміс якої всім відомий", та „література, яка вихвалює селянські бунти й ганьбить місто — кубло перекупок та проституції".

Очевидна річ, як би гавкор був Українцем, то він розумів би, що місто на Україні є не чим инчим, як осередком Москалів та Жидів-москвофілів, і не дивувавсяб, що Українець проти міста.

Нарешті гавкор добрався і до Шевченка, котрий до цього часу „давав усі леґальні можливости для націоналістичної пропаґанди".

Як бачимо, плян уложено вичерпуючий і повний. Наліплять на все українське ярлик „петлюрівське" і пішли „писати". Але чи вдасться, це питання инче.

* * *

І от, неначе відгук на доноси гавкорів, обзивається в паризькій чорносотенній ґазеті відомий україножер малорос Яблоновський. Цей хам афішує себе антибольшевиком, не помічаючи, що говорить тою ж самою мовою, що й большевики. Наведу зразок „красномовности баґатово рускаво язика" цього бульварного фейлєтоніста.

„В Женеве стал виходіть журнальчик „Незалежна Україна", орґан закордонної делеґації українського революційного комітету.

„Етот орґан противосоветський, но пожелать єму успеха нікак нельзя, по причинє густого, самостійного смрада, который чувствуется на кождой страницє".

Ренегат хотів би, щоби усі були ренеґатами, а воно не виходить. Але яка однодумність в цього погромщика й спеціяліста від Жидів та в того большевицького гавкора!

УКРАЇНСЬКІ ІНВАЛІДИ В 1928 Р.

З нагоди загальних зборів „Українського Товариства Допомоги Інвалідам" у Львові.

Десять літ проминуло від часу, як український нарід зірвався до будови власної державности і зложив гекатомби жертв у боротьбі за визволення. Десять літ носять важкі рани на тілі й душі інваліди Українського Війська.

Під знаком цього десятиліття відбуло свої VII чергові Загальні Збори Українське Товариство Допомоги Інвалідам у Львові, дня 30 березня ц. р. Збори відкрив голова Т-ва посол Дмитро Паліїв, згадуючи на вступі про членів Української Галицької Армії, що впали в боротьбі за національне визволення, та інвалідів У. Г. А. й членів Т-ва, що померли в минулому адміністраційному році. Зібрані віддали пошану памяти одних і других.

Якаж теперішня доля Українських Інвалідів? Чи помітне поліпшення їх нещасного життя? Чи справджуються їх надії на опіку й поміч української суспільности? Чи суспільність наша сповнює свої обовязки супроти своїх вибранців?

Судячи зі звіту Товариства та оживленої дискусії в часі зборів, Товариство і в минулому році досягло значних успіхів. Щоправда, інвалідських рент, які держаться в тісних межах 10 до 50 золотих, не підвищено, одначе число орентованих інвалідів зросло з 302 до 394, отже збільшилося на 92 інвалідів; таким чином місячна квота рент зросла з 5.830 до 7.200 золотих. Праця Головної Ради Товариства йшла інтензивно в напрямі збільшення фондів, одначе з **причини головно** зовнішних перешкод не можна було придбати фондів, які була надія зібрати з нагоди 10-ліття визвольної бортьби. Треба памятати, що публична збірка жертв у Старім Краю залежна від волі адміністраційної влади. В минулому році не дозволено Товариству одинокої в році збірки, що мала припасти в листопаді. Коли додати до того важкі елементарні нещастя, що навістили Галичину, а далі розгром українських товариств та установ 1 листопада 1928. р., то зрозуміємо, що богато плянів Товариства довелося перекреслити. Все це відбилося некорисно й на справі забезпечення наших інвалідів.

З кінцем 1928. р. виплачувало Товариство ренти **394 інвалідам УГА на місячну суму золотих 7,200.**

Без ренти оставало **469 інвалідів.** Разом маємо **863 інвалідів, зареєстрованих в УКТОДІ.**

Найвищі, 100%-ові інваліди Укр. Гал. Армії одержують удвоє нижчу ренту, як 50%-ові інваліди польської та австрійської армії, що побирають державну ренту з польського державного скарбу.

В останньому році приходи Товариства становили:

Жертви з краю	золотих	56,675.33
„ з Америки (на ренти)	„	47,567.66
Фонд будови	„	32,073.43
Членські вкладки	„	3,829.05
Шевська робітня інвалідів	„	2,982.13
Кравецька робітня інвалідів	„	4,242.31
Відсотки й провізія від льокацій	„	3,541.97
Ріжні (видавництва й ин.)	„	2,492.67

Жертвенність української американської еміграції стоїть на рівні з жертвенністю в 1927. р. й дала $8,402.23 супроти $8,404.06. Так представляється стан жертвенности з кінцем 1928. р. В дійсности одначе жертвенність Українців Америки й Канади в мин. році зросла в поважних розмірах. Українське громадянство зложило великі докази жертвенности та пієтизму й пошани для наших борців з нагоди святкування 10-ліття Української Державности в листопаді 1928. р. Але жертви зібрані в тім часі вплинули до Товариства вже по замкненню рахунків за 1928. р. Цю жертвенність можна найкраще оцінити на основі звіту Товариства за перше чвертьріччя 1929. р., який поміщуємо окремо. Годиться з повним признанням зазначити, що без такої видатної помочі української еміґрації діяльність Товариства була би дуже обмежена.

Загальним бажанням української еміґрації є побудувати Дім Українських Інвалідів у Львові як живий памятник для майбутніх поколінь. Фонд будови виносив з днем 31 грудня 1928. р. $6,620.70, але з кінцем березня 1929. р. досягнув уже висоти $11,326.50 (в тім $500.00 краєвих).

Безумовно треба радіти зростом жертвенности, тим більше, що це жертвенність добровільна, без зовнішнього примусу. Одначе не можна заплющувати очей на те, що становище наших інвалідів є все таки дуже незавидне. Не можна також скривати топо, що далеко не всі громадяни сповнюють свій національний обовязок супроти інвалідів Української Галицької Армії. Наше громадянство може й повинно ще богато більше дати!

Пропонуємо один з засобів на збільшення жертвенности: це творення „Гуртків Допомоги Українським Інвалідам" у всіх місцевостях, де живуть значнішими громадами наші еміґранти. Чейже найдеться скрізь дві-три особи, яким тяжить на серці недоля наших інвалідів. Такі гуртки можуть оподаткувати всіх місцевих громадян — чого не вільно зробити в Старім Краю! — та в той спосіб причинитися до збільшення жертв і поліпшення долі інвалідів.

Памятаймо, що кожна жертва на Українських Інвалідів — це цеголка під будову кращого майбутнього України! Що кожна жертва зміцнює кільця того ланцюга, яким обєднується наші серця. А серцям нашим треба обєднання й великого гарту, щоби перемогти сучасне лихоліття!

Нововибрана Головна Рада Товариства представляється так: посол Дмитро Паліїв — голова; Теодор Мартинець І-ий заступник голови; рад. Антін Рак — ІІ-ий заступник голови; М. Брилинський — секретар; д-р П. Деркач — скарбник; члени: М. Галібай, о. О. Малиновський, д-р П. Палійчук, Юл. Шепарович, Ор. Радловський, д-р Гнатевич, Ів. Дацків, д-р С. Навроцький; заступники: інж. В. Воробець, д-р І. Ґижа, М. Мельничук. Ревізійна Комісія: М. Ґебус, Фостаковський, П. Кіт; заступники: П. Пасіка, С. Трусевич.

Б. БУДЗИНОВСЬКИЙ.

ГЕТЬМАНСЬКИЙ СУД

(Історична повість).

(43)

Карпюк випрямився, кинув заступ під ноги Олені і відповів:

— Не буду, то не моє!

Тиміш звернувся до одного Татарина, що стояв з канчуком в руці:

— Бий! Бий, поки не зробить, що йому велять!

Канчук став різати спину Карпюка. Другий Татарин держав його, щоби не втік. Бачучи, що то не переливки, Карпюк вхопив лопату і став копати. Показалася дошка.

— Витягай! Тиміш приказував далі.

Карпюк витягнув дошку, потому боклаг. Тиміш розвязав. В боклазі було золото. Гетьманич спитав Карпюка:

— То ти закопав?

— Я! — Карпюк відповів.

— Ти вкрав?

— Ні!

— А хто?

— Я тільки виніс з льоху і приніс сюди. Як то крадене, то вкрала гетьманова.

Олена здригнулася і широко розплющивши очи, спитала противно:

— Я-а-а?

— А хтож?

— Я про се нічого не знаю. Перший раз бачу. І не чула, що з гетьманського льоху щось пропало.

— А я кажу, і так було, що я взяв се зі скарбу на приказ гетьманової.

Олені було сього забагато. Вона може й була би взяла гріх на себе, якби не те, що Карпюк всю вину звалював виключно на неї. Хоч обікража гетьманського скарбу була його вигадкою, він тепер, щоби тільки себе одного спасти, робив себе жертвою гетьманової, неначе би було так, що „пан приказує, слуга мусить". В першій хвили не могла запанувати над собою і крикнула:

— Бреше! Я нічого не приказувала і не знала, що він взагалі зазирав до скарбу.

Карпюк розсміявся. Глянув Тимошеви сміло в очи і сказав:

— Вона каже, що я брешу. А я кажу, що дістатися до гетьманового скарбу, не виломивши дверий, може тільки той, хто має ключі. Перетрусіть мою комнату, мою робітню... Перетрусіть цілий Суботів. Покажеться, що ключі до гетьманського скарбу тільки у пана Виговського і в скрини... пані гетьманової...

Олена вхопилася обіруч за голову і крикнула:

— Зарізав мене!... Ні! Не зарізав. То він, він дав мені сі ключі. Дав що лиш сеї ночи і приказав сховати до скрині...

Тиміш і Данило пішли до комнати Олени. Відчинили скриню і на дні, під ріжним шматтєм знайшли пару ключів. Вернувши з ключами до саду, Тиміш промовив до Карпюка:

— Добре, що яма вже готова. Замісць скарбу, спічне там злодій. Тут поставлять шибеницю. Ти повісиш свою власну жінку. Як не схочеш, то в тій ямі поховають тебе... живцем.

Карпюк скрикнув з утіхи, гадаючи, що вже спасся:

— Дуже добре, пане полковнику! Котюзі по заслузі, бо нехай би була не обманювала гетьмана, маючи під боком власного мужа; нехай би була не казала обкрадати свого добродія, звалюючи вину на цілком невинного. Дуже радо, бо не буде ні мені, ні другому. З нею я вже не міг би жити, а також не мав би сили відпустити її другому, хочби й самому гетьманови...

— Отже бачиш, — Тиміш перебив, — що позволяючи тобі повісити твою власну жінку, роблю тобі велику приятельську прислугу. Зроблю тобі ще одну прислугу. Коли її вже здоймуть з шибениці і вкинуть в отсю яму, та після того на тій самій шибениці повісять тебе, то поховають тебе в тій самій ямі...

Олена витягла руки до Тимоша і промовила плаксиво:

— Тимоше! Ти хіба жартуєш. Не забувай, що я жінка твого батька, гетьмана України.

— Карпюк сказав, що ти його жінка і ти не перечила. Люди бачили, що він лазив до тебе, як до своєї жінки. Ти спільник злодія, що обікрав гетьманський скарб; не скарб мого батька, а скарб військовий.

Бачучи, що просьба не зворушує Тимоша, вона загадала противним способом спасати себе і заговорила грізно:

— Не тобі судити мене! Не ти гетьман, не ти мій муж. Не тобі розбирати, правду каже Карпюк, чи бреше. Право судити мене має тільки мій муж, гетьман України. Вишли мене до нього, то покажеться, хто тут завинив.

Олена не сумнівалася, що як перед гетьманом стане її краса, як гляне на нього своїми очима, то він змякне і простить їй обман, на її думку, дуже невинний. Бо, пусте, чия вона донька. Що вона вже мала мужа заки ще гетьман взяв її до себе, він зараз тоді знав, коли з нею познакомився був. Також не сумнівалася, що гетьман простить їй все те, що сталося по приході Карпюка до Суботова, бо все те вона робила під примусом. Що гетьмана розсердить крадіж боклага, вона й не подумала, бо для неї було ясне, що се зробив Карпюк поза її плечима. Але Тиміш був неумолимий. Відходячи, сказав до отамана сторожи:

— Заперти їх окремо і післати по попа. Шибеницю поставити не тут, а перед ворітьми!

Тиміш, Данило і Тодір пішли до хати. В хаті Данило спитав Тимоша:

— Ти справді повісиш мачуху?

— Такий приказ, не мого батька, а мого гетьмана. Я його полковник.

— Гетьман дав тобі такий приказ, бо не знав, і подумати не міг, що злодієм є його власна жінка, пані гетьманова.

— Вона вже не гетьманова. Вона Карпюкова.

— Всеж таки не роби запоквапно. Вперід звісти батька про все те, що сталося. Гадаю, що батько відкличе приказ. Бодай для неї вигадає якусь иншу кару.

— Я ліпше знаю мого батька. Як він судить кого, то не питає, хто він, а що согрішив.

— Подумай, яка піде слава, який буде сором, коли рознесеться... Ніхто не буде говорити, що то Карпюкова. Кождий скаже, що на шибениці повисла пані гетьманова... ще й за таке!

— В тім то й біда; в тім „за таке!" Її гріхів не затаїш. Рознесеться. Лиха слава піде і сором буде, колиби батько помилував її.

— Всеж таки без його дозволу не роби сього.

— Всеж таки, всеж таки! Я всеж таки маю його приказ...

Надійшов піп, що висповідав Олену і також став просити. Тиміш подумав і сказав:

(Далі буде).

— Якжеж вам сподобалося було у Венеції?

— Ах, сусідко, і не згадуйте мені тої Венеції. Як ми приїхали були там, то вода залила була ціле місто. Ми не могли від хати до хати дістатися без човна, тому ми не задержалися там навіть одного дня!

УКРАЇНО-НЕНЬКО...

Україно! — наша Нене!
Чому так сумуєш?
Чи може ти жаль і кривду
В наших серцях чуєш?

Україно — Нене мила!
Не вдавайсь в розпуку;
Бо я у бій перший піду
Й влекшу Тобі муку.

І хоч голову зрубають,
Хоч буду вмирати,
То ще буду боротися,
Ворогів рубати!

Не злякаюсь куль ворожих,
Не злякаюсь смерти,
Бо для Тебе, Україно,
Хочу жити й вмерти.

Юлія З.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

З ЖИТТЯ І ПРАЦІ ОДНОГО КОБЗАРЯ.

Живе тепер у Парижі Українець, яким повинні заінтересуватися й американські Українці. Ним є кобзар Василь Ємець. Ми привикли думати, що кобзарі належать до історії, та що сьогодня можна їх бачити лише на сцені, тому, хоч і узнаємо працю й заслуги кобзарів в старовину, не думаємо про них під теперішню хвилю. Ми знаємо, що кобзарі відограли в нашій, головно козацькій історії чималу ролю. Вони були серед цивільного населення віщунами будучих подій чи війни, були й розвідчиками, сповняли тяжку й небезпечну службу розвідок серед ворожих таборів. Сміло можна сказати, що повстання Хмельницького зорганізували кобзарі.

Під нинішню пору, де істнують такі вимоги людського знання як преса, телеграф, телефон чи радіо, служба кобзарів є лекшою й під тим оглядом майже непотрібною. Не треба одначе забувати, що й сьогодня воюючі сторони мають своїх шпіонів, які заступають подекуди бувших наших кобзарів. Це не значить, що кобзарі потрібні нам до шпіонажі — ні. Кобзарі тепер, так як і в старовину, потрібні нам на це, щоби додавали нам захоти до дальшої боротьби, пригадуючи нам грою на бандурі про славні діла й боротьбу наших предків. Хто чув коли правдиву гру на бандурі, той знає, що добрий кобзар потрафить вчинити! Кобзар потрафить так зворушити слухачів, що вони, перенявшися його грою, готові до найбільшої самопосвяти. Ми знаємо, як козаки ходили визволяти братів з турецької неволі, або взагалі йшли в похід, то все брали з собою й кобзаря, щоби, як самі казали, душу розвеселяв! Тому послухайте, шановні читачі, про Василя Ємця, нового кобзаря. Я сам, буваючи на Чехословаччині, мав нагоду бувати на його концертах, то й знаю, що це значить добрий кобзар, який володіє своїм інструментом.

Василь Ємець уроженець Харківщини на Великій Україні, покінчив середню школу в місті Ахтирці, а університет в Харкові й Москві. Вже змалку відчував він велику охоту навчитися співу й музики, тому, хоч і студіював на фізично-математичному факультеті в обох університетах, покинув з бігом часу думку стати професором математики, а посвятився цілковито — кобзі. Сьогодня Василь Ємець це вже не лише кобзар, а визначний професор гри на кобзі та історіограф кобзи. Проф. Василь Ємець брав якийсь час участь у політичному життю та був делегатом Харківщини на перший український конгрес, який відбувся з початком квітня 1917 року. Рівнож був він просвітянським делегатом у першому всеукраїнському зїзді „Просвіт". Якийсь час був рівнож професором в сосницькій дівочій гімназії на Чернигівщині, а коли большевики заняли Лівобережє, вступив до української армії.

Улюбленим одначе полем праці проф. В. Ємця це гра на бандурі. За часів нашої визвольної боротьби Ємець мандрував з бандурою та давав концерти для військових не лише в запіллю, але й на фронті. У військових архівах української армії можна знайти чимало матеріялів про концертовання Ємця серед військових частин армії. Ємець відвідав також Українських Січових Стрільців в Тернополі дня 23 лютого 1919 р. та дав для стаціонованої там гуцульської сотні концерт, в склад якого увійшли думи „Про Мороза" та „Тарасова Ніч". Рівнож Команда Н. галицького корпуса згадує теплим словом про Ємця, який 15. вересня 1919 прибув до місцевости постою корпуса й дав там три концерти для вояків. У звіті команди цього корпуса сказано, що гра на бандурі принесла розраду стрільцям, піднесла їх на дусі та додала сил до дальшого бою.

З концертових виступів Ємця в запіллю замітний його концерт, який він влаштовував для 1-го пішого рекрутського полку, який рекрутувався з слухняних і національно свідомих хлопців Поділля. Державний військовий інспектор цього полку каже, що концерт Ємця „допоміг збудити національну свідомість серед козаків-рекрутів". Для військових-інтернованих українських частин в таборах Чехословаччини Ємець все був бажаним гостем. Він заїздив до табору Німецьке-Яблінне, Йозефів й Пардубіце.

Василь Ємець знакомить не лише своїх про кобзу та її значінне. Він вже в 1914 р. на великому концерті славянських народів в Москві репрезентував українське народне мистецтво. В 1918 р. зорганізував він першу капелю кобзарів й на взір Кошиця мав їхати знакомити світ про Україну. Та війна й ріжні инші причини припинили, на жаль, цей гарний план. По нашій прогрі Ємець виїхав на Чехословаччину, де студіював якийсь час в тамошній консерваторії. За весь час свого побуту на Чехословаччині знакомив він Чехів і Словаків про Україну й її народ своїми концертовими виступами. Було це не легке діло, коли зважимо, що Чехи не узнавали Українців, а знали лише Росіян, бо відомо, що Чехів виховувано в москвофільському дусі. Чехи як народ музичний незвичайно полюбили нашого кобзаря Ємця, про що свідчать повні концертові галі й чеська преса, яка не жалувала слів похвали й одушевлення з приводу його концертів. Заїхав він і на Прикарпатську Україну знакомити тамошних Русинів, хто вони й чиї діти. Виступав він по більших містах та селах нашого Закарпаття. Народ видно значно цікавився гостем та його артистичною грою на бандурі, чого свідком є такий случай в селі Великий Бичків. Місцевий секретар „Просвіти" селянин Василь Йосипчук так перенявся концертом нашого артиста-кобзаря, що зложив спеціяльний вірш на памятку для бандуриста України. Ось вірш цього селянина:

Дай Бог, браття Наддніпрянці,
Щоб ми в єдно жили,
Щоби нас високі Карпати
Більше не ділили.
Хай засвітить сонце правди
І нашій країні,
Щоб нам жити разом з Вами
У вільній Вкраїні.

З цього вірша найкраще пізнати виховуче значіння концертів Ємця на Прикарпаттю.

Сам єпископ д-р Діонісій Нярaді з Пряшева з нагоди відбутого там концерту нашого бандуриста пише: „Най Ваша пісня і молитва ускорить час воскресення України і ізбере всіх дітей до одного табора за ідеали українського народу. Витримайте самі до кінця і других підтримуйте у видержанню до кінця. Бог най помагає". (Підкарпатська мова).

Наш артист-кобзар був і в Німеччині, де виступав на своїх концертах, та знайомив Німців з Україною й її минувшиною. Тепер перебуває він у Франції, звідки часто виїзджає до сусідньої Бельгії, пропагуючи наше народне мистецтво. Французькі та бельгійські часописи прямо горіють від похвал для Ємця. Ось як описує одна французька театральна газета „Франс-Орян" з січня 1928 року концерт Ємця:

„Звуки бандури — українського інструменту, викликані чуткими пальцями п. Ємця, — віртуоза без порівнання — були, мов утому гомін страшного бою-реванжу за незалежність, по якім слідувала велика радість тріюмфу".

З цего короткого мого опису читачі вироблять собі образ, які є у нас люди, і як щиро вони, витрачуючи свій гріш і час, служать Україні й пропагують наше народне мистецтво. Працюють до утоми нераз може й серед невідрадних обставин, працюють не лише словом, але й ділом — лише тому, що люблять свою вітчину, свій нарід і своє мистецтво.

Степан Куропась,
Шикаго, Ілл.

REGARDING ENGLISH SECTION.

Dear Editor of Svoboda:

I'm eight years old. I became a new member in the Ukrainian National Association about a month ago and I'm very thankful of my parents for signing me in.

I was going to Ukrainian School a while but I think it would be easier for me to read in English. Once I found my name in Svoboda and I was very glad I could read it. My dad coaxed me in to write these few lines to you. I'm quite bashful to do it. I hope some of you get better luck to pick more interested subject. Oh! I nearly missed, my brother and I liked the best in Svoboda about Julius Sneezer, and also both of us read the article put in by Betty Kinash.

I remain with hope to see more articles so that there shall be a regular space in our dear paper.

Olena Rozitsky,
182 Crawley St., Muskegon, Mich.

Пані (до кравчині): Сукня, що ви мені вшили, лежить на мені дуже зле. Поручатиму вас моїм товаришкам!

О. Дудка.

НАРОДНЯ МУЗИКА (ПІСНЯ) ВИХОВАВЧИЙ СПОСІБ НАРОДУ.

Кождий народ, хочби й як простий, має своєрідну музику — музику народню.

Цю музику ставили „мудрці" уже перед Христом мірилом якости народу.

І не диво. Музика має великий вплив на ублагородження людської душі. Ця душа репродукує з своїми відтінками мимоволі свою характеристичну музику так, що по тій музиці можна пізнати її творця.

Тож і не дивний вислів Конфуція: „Хочете знати, який в народі лад і які його обичаї й звичаї, то послухайте його музики". З історичних досвідів знаємо, що народи з вищим культом музики відзначалися силою і культурною могутністю від народів з музикою низчого уровеня.

У старім Єгипті культ музики стояв високо, бо був на услугах релігії, поезії і танців. Плекання музики лежало в руках найвищої касти, касти жерців. Не диво отже, що Єгиптяне були того часу сильними і поневолювали инші народи.

Тепліца і пристрасна музика індійська ясує народ з малими тілесними догідностями, але з ідеальним стремлінням до нірвани. Тому була Індія старим культуроносцем навіть поза її границі.

Подібна до індійської, тільки більше пристрастна, то жидівська музика. Вона стояла і стоїть у святочній повазі. Псальми Давида і нині викликають якусь святочність, якесь неописане піднесення духа.

Мотиви жидівської музики висказують своєрідний характер того народу. І котрий народ був у такій неволі як Жиди, котрий був так переслідуваний та розігнаний по цілому світі? Пригадатиб тільки неволю египетську, Еспанію та Росію за царату. А бачимо, що той народ опановує майже все у цілому світі. Чому?

Бо той народ затримав тверду віру в обіцянку Єгови. А та віра, чи не затвердне як криця, почувши що суботи своєрідну музику у псальмах та молебнях, віючих пристрасним духом та викликуючи напір до осягнення жидівської цілі яко народ?

Тож і не диво, що Жиди удержують своїми власними грішми гарно вишколені хори та дають високу платню канторам „з гарною гортанкою". Вони знають, що добра музика є першою і найважнішою підоймою виховання, що веде найпростішою дорогою до цілі народу. Жиди переконані, що численні музичні вистави дають широким масам культурну й чисту розкіш, якої не дає жадна инша штука. Вони переконані, що для праці над народом не можна придумати ліпшого способу над музику. І тому то, деякий концерт, то Жидів набито.

З тих причин плекають Жиди музику і в одиницях і в товариствах і всюди, де лише можливо, з великим запалом і замилуванням.

Памятаючи на музику українського народу, пересувається мимоволі ціле життя-буття народу.

Хоч нашу українську музику називають екзотичною, то все, що мабуть походить із східних Індій, характеризується, як і та, теплотою і пристрастями, завдаючи невимогної солодощі із сентименталізмом, чутливим, задумчивим, мрійним присмаком. Така музика є наша, українська. І ні не дорівнює у мотивах жадна инша на світі, бо і життю-буттю українського народу не дорівняє жаден инший народ, хіба жидівський.

Тому то найбільше підходить нашій музиці жидівська. І не диво, бо так, як український народ перебув тяжкі часи поневолення і часи могутности, так перебув їх і жидівський народ. І якраз це відбивається у їхніх, як також у наших мотивах.

Через те, як знаємо, відвідують Жиди наші концерти з охотою, хоч по їх народнім цілям стараються наші народ, як ми чужий, визискувати і підважувати для своєго хісна та піднесення буття свого народу.

Тож кидаймось і ми на той виховавчий спосіб — на народню музику. І ми осягнемо наше самопізнання через неї; і ми станемо також сильні. А ми булиб сильніші других, якби ми пізнали самі себе і свою силу.

Запізно.

Прихильник абстиненції намовляє одного чоловіка, щоби не пив алькогольних напитків.

— Ви собі вкорочуєте житя. А при вашій здоровій конструкції могли би ви дожити і сімдесять літ.

— Вже запізно! Я зачав уже сімдесятий другий рік!

М. Зощенко.

НЕВІДОМИЙ ПРИЯТЕЛЬ.

Жив такий чоловік, Петро Петрович, з дружиною своєю, Катериною Василівною. Жили вони на Малій Ості. І жили гарно. Багато. Хазяйство, і гардероба, і скрині повні добра... Було у нього навіть два самовари. А прасок — і не зрахувати — штук пятнацять.

Та при цьому такому багацтві жив чоловік нуждено. Сидів на свойому добрі, дививсь на свою дружину й нікуди не показувався. Боявся з хати виходити. Самі знаєте, які тепер злодійкувати часи. Навіть у кінематограф не ходив.

Ну, з раз якось одержав Петро Петрович письмо почтою. Письмо довірочне. Без підпису. Хтось пише:

„Ех, ти, хрено старий, чоботе повстяний. Живеш ти зі своєю молодою дружиною і не бачиш, що довкруги тебе діється. А жінка твоя, дурню старий, вертиться з одним обивателем. А що я твій невідомий приятель і все таке інше, то повідомляю: Коли ти, старий хреню, прийдеш у Парк Трудящих в 7-ій годині вечером у суботу, 29. липня, то на власні очі переконаєшся, яка твоя дружина весела жіночка. Протри очі, старий хреню.

„З глибокою пошаною
„Невідомий Приятель".

Прочитав оте письмо Петро Петрович і отетерів. Почав пригадувати, як і що. І пригадав: одержала Катерина Василівна два листи, в від кого — не сказала. І взагалі вела себе підозріливо: до матері заходила і грошей вимагала на дрібні видатки.

„Ну, й ковінька! — подумав Петро Петрович. — Вигрів я гадюку... Та нічого, не дозволю над собою насміхатися. Висліджу, пику натовчу і розмова вся".

В суботу, 29. липня, Петро Петрович прикинувся хворим. Приляг на канапу і слідкує за дружиною. А та — нічого — хазяйством займається. Але під вечір говорить:

— Мені, — каже — Петре Петровичу, треба до матері зайти. У мене, каже, мати важко захворіла.

І сама ніс пудром, капелюшок на потилицю, і пішла.

Петро Петрович чимкорше одягся, взяв у ліву руку палицю, надяг кальоші — і слідом за жінкою.

Прийшов у Парк Трудящих, ковнір підняв, щоби не пізнали, і ходить доріжками. Нагло бачить — біля фонтанни дружина сидить і в далечінь вдивляється. Підійшов.

— А, — каже — здорові були. Любовника очікуєте? Так. Вам, каже, Катерино Василівно, пики побити мало...

Та в сльози.

— Ах, — каже — Петре Петровичу, не подумайте нічого поганого... Не хотіла я вам говорити, та доводиться... І після тих слів виймає вона з рукава листа.

А в листі, в скорботному тоні, написано про те, що вона, Катерина Василівна, одна може спасти чоловіка, який пропадає і находиться в життя на краю пропасти. І той чоловік благає Катерину Василівну прийти в Парк Трудящих в суботу, 29 липня.

Прочитав письмо Петрович.

— Дивно! — каже, — хтож це пише?

— Я не знаю, — відповідає Катерина Василівна. — Я пожаліла й прийшла.

— Так, — говорить Петро Петрович — прийшла. А коли прийшла, то сиди і не рухайся. Я, каже, за фотанну сховаюся. Подивлюся, що за фігура. Я, каже, намну йому боки.

Сховався Петро Петрович за фонтанну і сидить. А дружина напроти — бліда і ледви дише. Минає година — нікого. Ще година — знову нікого. Вилазить тоді Петро Петрович ізза фонтанни.

— Ну, — каже — не пхикайте, Катерино Василівно. Тут, безумовно, хтось пожартував над нами. Ідемо до дому, чи як... Нагулялися...

Похитала головою Катерина Василівна.

— Ні, — каже — тут щонебудь поважне. Може невідомий чоловік налякався вас і не підійшов.

Плюнув Петро Петрович, взяв жінку під руку і пішов.

І ось приходять вони до дому. А дома — розгром. Скрині і комоди розбиті, праски розкидані, самоварів немає — грабунок.

А на стіні шпилькою пришпилена карточка:

„Вас чортів собачих, інакше ніяким робом з хати не витягнеш. Сидять, як сичі... А убрання твої, старий хреню, не до мого росту. Зріст у тебе, старий хреню, паршивий і низенький. То досить нікчемно з твого боку. А дружині твоїй — наша найнижча пошана з китичкою..."

Прочитали подруги записку, ахнули, сіли на долівку і ревуть, як маленькі.

МІТИНГИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

МЕНВИЛ, Р. АЙ. Подається до відома членам Товариства ім. Михайла Драгоманова, від. 181, що мітинг відбудеться в неділю, 2. червня, точно в годині 1-ій пополудни на Котого гали. Проситься всіх місцевих і позамісцевих членів прибути на означений час. Буде справозданне делегата і багато других важних справ до полагодження. — Мик. Шевчук, предс.; Петро Гричух, кас.; Іван Ткач, секр.

ПЕРТ АМБОЙ, Н. ДЖ. Бр. Василія, від. 168, дає до відома, що піврічний мітинг відбудеться 2-го червня, в неділю, в годині 1.30 пополудни з причини сеї, що галя від години 5-тої занята. Тому проситься місцевих і позамісцевих членів явитися точно на означений час, бо буде справозданне контролі за 6 місяців і справозданне делегата з конвенції. Буде також вибір балевого комітету. Не явившийся член заплатить кари 1 дол., а урядник 2 дол. — Григорій Ґеба, секр.

ПІТСБУРҐ, ПА. Бр. св. Ів. Хрестителя, від. 96, повідомляє, що мітинг відбудеться в неділю, 2. червня, в годині 2-ій пополудни, в гали церковній. Проситься всі хчленів явитися на мітингу. Контроля здасть справозданне, а також делегат здасть справозданне з 17 конвенції У. Н. Союза. Будемо принимати нових членів до Бр. і У. Н. Союза без вступного. Тому користайте з нагоди і приєднайте своїх знакомих в члени, щоб опісля не було запізно. — Ів. Войтович, предс.; Ст. Войтович, кас.; Дм. Василик, секр.

Берко Шульвольф (на смертній постелі): Коли я вмру, памятай, щоби ти не вийшла за нікого, лише за Йоська Фінкельштайна!

Жінка: А чомуж?

Берко: Бо він мене раз дуже ошукав,

ПРИВІТИ, ЩО НАСПІЛИ НА XVII ГОЛОВНУ КОНВЕНЦІЮ У. Н. СОЮЗА.

Ч. 6.

НОРТГЕМПТОН, ПА.

Поважані Делегати: Я Вам засилаю сердечний братерський привіт і прошу Вас, радьте над добром нашої організації. Нехай не буде сварки або якого другого безголовя, котре моглоб шкодити нашому Батькови Союзови. Нехай вродиться в кождого делегата розсудок і повага, яку має американський нарід, бо ми мусимо його наслідувати. Я від себе як маленька галузочка великого та могутнього дуба Союза бажаю делегатам і всьому членству кріпкого здоровля і моїм кличем сто тисяч членів до слідуючої конвенції!

Іван Вербицький.

Ч. 7.

ALLENTOWN, PENN.

Congratulations on the opening of the 17th annual convention for best results of the Ukrainian people in America.

Leon Choma,
Secretary of Branch No. 17th Providence Benf. Ass.

Ч. 8.

ROCHESTER, N. Y.

We are extending to you our heartiest greetings and best wishes for a successful convention. May "Soyuz" prosper and thrive considerably and may your success be prolonged for years to come.

St. Josaphat's Society,
Rochester, New York.

Ч. 9.

СЕЙНТ ЛУІС, МО.

Братство св. Володимира, від. 179, засилає привіт на отворення світлої 17-тої конвенції. Панове Делегати, будьте одного духа, радьте, Панове, над добром У. Н. С. і для народу, щоби наш Батько Союз до 18-ої конвенції зріс і подвоївся як морально так і матеріяльно. Желаємо панам Делегатам цієї конвенції як найкращого успіху.

За уряд:

М. Дмитришин,
М. Кульчицький,
Т. Владика.

Ч. 10.

СЕЙНТ ЛУІС, МО.

Витаю Вас Панове Делегати 17-ої конвенції. Радьте, Панове в гармонії та любови на добро У. Н. С., щоби ця конвенція була записана золотими буквами в історії.

Михайло Дмитришин,
член 179 відділу.

Ч. 11.

ШАМОКІН, ПА.

Відділ ч. 1. УНС.: На погибель дармоїдам, на погибель ворогам! Честь і слава Союзови, редакторам-робітникам, що просвічують свій нарід. Посилаємо на український народний Сиротинець 100 долярів.

Майнерський Відділ.

Ч. 12.

БОФАЛО, Н. Й.

17-ій Головній Конвенції!

Желаю шановним делегатам і делегаткам успіху в нарадах, на котрих мають рішатися важні справи, для поліпшення й розвою нашої славної організації.

Дмитро Жук,
член 127 відділу УНС.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

РОЧЕСТЕР, Н. Й.

Музичний фестиваль.

В днях 1, 2, 3 і 4 травня знову відбувся в Рочестер Музичний Фестиваль. В цьому фестивалю приймали участь всі національности заселюючі місто, ріжні клюби і школи. Разом 13 оркестр, 30 груп танцюристів і 30 хорів заповнили 5 концертових програм цього музичного свята.

Між ними на трох вечерах виступали й українські організації.

В середу, 1 травня, виступив церковний хор під проводом учителя П. Ґрушецького та досить добре відспівав кілька народніх пісень.

В пятницю, 3 травня, виступила молода мандолінова оркестра під проводом Л. Сорочинського і здобула загальне признання артистичним виконанням „Вітрогонів" Ост. Нижанковського і вязанки мельодій з опери „Запорожець за Дунаєм" Артемовського. П. Марія Климців прикрасила цей останній нумер, відспівавши під аккомпаніямент оркестри уступ пісні „Місяцю ясний".

Мандолінова оркестра в кількости 30 осіб лише рік як почала науку з самих початків. За цей рік праці здобулась на кількість спеціяльних інструментів, а то: 3 мандолінових баси, 4 мандочеля і 5 альтівок, а музична продукція її була відзначена критикою окремим уступом, як найбільш поважним нумером музичним у цей вечір.

Український Громадський Хор під проводом Л. Сорочинського мав честь закінчити своїм співом це музичне свято в суботу, 4 травня. Критика про виступ цього хору дала йому марку вище льокальної організації: себто поставила цей хор вище всіх організацій, виступаючих на фестивалю, а цим самим ствердила, що й цей рік Український Громадськи Хор в Рочестер на Музичному Фестивалю був **першим.**

От що пишуть про це американські часописи:

ORCHESTRA SPLENDID.

Another highlight in last night's program was the first appearance at the festival of the Ukrainian Mandolin Orchestra, directed by Leo Sorochinsky. The audience plainly enjoyed the tinkling music prodused by players on the mandolins.

Rochester Evening Journal, May 5.

The Ukrainian Mandolin Orchestra, organized and directed by Leo Sorochinsky, brought a truly foreign type of music and performance into the program; some of the instruments — the big ones — bring solid sonority to the pluked string ensemble. Mr. Sorochinsky knows how the music he uses should be performed and gets results; the solo voice with the string accompaniment was effective.

Rochester Democrat and Chronicle, May 5.

UKRAINIAN CHRUS ENDS FESTIVAL.

Loe Sorochinsky and his Ukrainian Chorus sang the festival to its close. This is a chorus that sings a repertory which is becoming known and that ought to be known and it sings its music with spirit and understanding. Its performances have attained more than local reputation. Only in one number did Mr. Sorochinsky depart from his characteristic music to include an American popular tune.

Rochester Democrat and Chronicle, May 5.

Описуючи ці виступи, треба зазначити, що разом з Громадським Хором виступала в танковім сольо „Козачок Подільський" з відзначаючим успіхом маленька Анна Кучмій. На пяно акомпаніювала їй п. С. Климців.

Нарешті, по скінченню цього музичного свята екзекутивний комітет фестивалю мав засідання, на якім винесено слідуючу постанову щодо виступу наших українських організацій:

„Resolved: that the Community Music Festival Executive Committee of the Council for Better Citizenship of the Rochester Chamber of Commers hereby places on record its deep appreciation of the contributions made by the Ukrainian Group to Rochester's Second Community Music Festival, and directs its chairman to send a copy of this resolution to Mr. Sorochinsky."

Eugene C. Denton,
Chairman Executive Committee.

Праця Українського Громадського Хору й надалі поширюється і має скрізь великий успіх. 23 березня хор виїхав був з концертом до Бофало, Н. Й. Концерт відбувся в Народнім Домі на Блек Рак і пройшов з великим одушевленням.

Яке це одушевлення було, видко з того, що з приїздом хору громада буфальська стала якось не то з недовірям не то з упередженням, і в усякому разі прояву симпатій не було видко. Але вже після першого відділу лід розтопився і запанували сердечні відносини між хором і слухачами. Після другого відділу запрошено хор зостатись на гостювання в тій же галі з наскоро приготованою перекускою. А після концерту Бофальці довго не хотіли відпускати хор в дорогу і десь коло 1-ої години в ночі на росказ хорового уряду хористи мусіли сісти в авта і відїхати.

Дня 1-го травня хор мав виступ в найбільшій тутешній баптиській церкві для конвенції учительок з нюйорського стейту.

Учительки приймали пісню за піснею невмовкаючими оплесками. Пізніще отримано листа від черлейді програмового концерту цеї конвенції. Наводимо деякі уступи з цього листа:

I wish that in some way I could pass on to you some of the splendid things that were said of your chorus and the unusual and excellent program you rendered last Wednesday evening. It was music never to be forgotten by our delegates.

Martha Vick Wonn.

Тепер на черзі у Громадського Хору стоять концерти в Сиракюз і Обурн, які мають відбутись в днях 1 і 2 червня.

Певно, що і ці концерти випадуть таксамо урочисто як і попередні, а Сиракюзці й Обурнці привітають наш рочестерський хор по братерськи.

Хоровий дописувач.

ЗІ СПОРТУ.

КАНЗАС СИТІ.

В. Кириленко потовкся.

У нашому місті 20 травня відбулася велика боротьба Кириленка з „Душителем" Луїсом. Вони мали боротися в один вечір три рази. Хто положить противника два рази, той буде переможцем.

Спочатку боротьби Кириленко ввесь час нападав, а Луїс тікав до линвів. Одного разу, як рефері відогнав обох борців від линви, Луїс зручно схопив ззаду Кириленка й несподівано положив його по 28 хвилях боротьби.

За другим разом Кириленко знову атакував Луїса. Кинувши його кілька разів під ряд через голову, Кириленко положив Луїса за 6 хвилин, але положив так, що Луїс довго лежав на помості, поки його не піднесли.

За третім разом Кириленко знову почав нападати на Луїса. Луїс і тепер старався рятуватися біля линвів. Здавалося, що Кириленко знову переможе, але в нещасливу хвилю, коли він кинувся до Луїса, той відступив, а Кириленко полетів стрімголов з помосту. Він розбив собі голову на твердій цементовій підлозі та ушкодив руку так, що його забрали до шпиталю.

Луїс вийшов переможцем, але Кириленко показав, що він борець надзвичайно великої сили.

Петро Ярема.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО СТАРОМУ КРАЄВИ.

КЛІВЛЕНД, О.

Демократична Січ на Рідний Край.

Сотня ім. Д. Вітовського з Демократичної Січи виасиґнувала з каси $60 і розділила по $20 на такі цілі: Рідна Школа, інваліди і бойова акція.

Гроші вислано до краю через Обеднаннє.

М. Левицький.

ДІТРОЙТ, МИШ.

Союзовці на Тов. „Просвіта" у Львові.

Від членів Тов. Запорожська Січ, від. 75 У. Н. Союза, зібрано $32 і відослано їх як членські вкладки для „Просвіти" від слідуючих членів:

М. Приcташ, Д. Базилевич, С. Дідула, П. Данчишин, С. Франків, А. Горбаль, А. Комаринський, І. Нагорняк, І. Петричкович, І. Слупецький, В. Тарас, О. Зданкевич, В. Чмир, І. Комаринський, І. Космина, Й. Шелтак.

Зібрані вкладки вислано до „Просвіти" через Обеднаннє.

С. Дедула.

МЕНВИЛ, Р. АЙ.

З хрестин для борців за волю.

На забаві, яка відбулася з нагоди хрестин в домі громадянки Анни Кльован, чесні гості забавлялися, співали народні пісні, а разом з тим зложили $11 на оборону невинно засуджених: Вербицького і Атаманчука.

Збірку відослано до Обеднання: Жертвували слідуючі по $1: А. Лапчинський, О. Кухаришин, М. Шпак, М. Черкас, М. Кльован, а по 50 центів: П. Казан, Марія Кармазин, Г. Ганущак, Д. Якубів, Марія Якубів, П. Тиняк, Катерина Тиняк, Анна Кльован, І. Ткач, М. Тиняк, А. Козяр. По 25 центів: Марія Дунаєвська, К. Сирко.

І. Ткач.

СМОК РОН, ПА.

Союзовий відділ на бойовий фонд.

Братство св. Георгія, відділ 135 У. Н. Союза, переслав через Обеднаннє на бойовий фонд у Галичині $10.